

ΒΟΤΑΝΑ ΚΑΙ ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ ΦΥΤΑ

ΚΑΡΑΜΒΑΚΑΛΗ Κ.¹, και ΚΑΡΙΜΑΛΗ Α.²

¹ 20^ο Δ.Σ. Αιγάλεω, Γ' Δ/ση Π.Ε. Αθήνας, ²Υπεύθυνη Περ/κης Εκπ/σης Γ' Δ/ση Π.Ε. Αθήνας
e-mail: kniki@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το πρόγραμμα με το οποίο ασχοληθήκαμε φέτος είχε σα σκοπό να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές στη χρήση των βοτάνων και αρωματικών φυτών στην καθημερινή τους ζωή. Να γνωρίσουν την ιστορία, τις ιδιότητες, τις χρήσεις και τις δημιουργίες τους. Να μάθουν να προστατεύουν και να φροντίζουν τα τοπικά οικοσυστήματα. Για την επίτευξη των στόχων πραγματοποιήθηκαν δραστηριότητες μέσα και έξω από τη σχολική τάξη. Φτιάξαμε αφεινήματα, διοργανώσαμε τσάι, κατασκευάσαμε διακοσμητικά, συγκεντρώσαμε αποξηραμένα βότανα σε φακελάκια, φροντίσαμε γλάστρες, φτιάξαμε «το λεξικό των βοτάνων», και συγκεντρώσαμε ομαδικά πληροφορίες για φυτά που επιλέξαμε και μας ενδιέφεραν φτιάχνοντας το δικό μας έντυπο. Επίσης κάναμε επισκέψεις και παρακολούθησαμε σχετικά προγράμματα (Βοτανικός Κήπος, Παιδικό Μουσείο, Γεωπονική Σχολή, Κ.Π.Ε. Αργυρούπολης). Το εντυπωσιακότερο για μας ήταν το ταξίδι μας στη Χίο όπου παρακολούθησαμε το πρόγραμμα του Κ.Π.Ε. Ομηρούπολης. Ολοκληρώσαμε με την παρουσίαση της δουλειάς μας στο σχολείο.

KARAMVAKALI K., and KARIMALI A.

e-mail: kniki@sch.gr

ABSTRACT

The project we engaged ourselves in this school year aimed at: 1) raising the pupil's awareness of the use of herbs and aromatic plants in their daily life, 2) acquainting the pupils with the history, qualities and uses of these plants (e.g. in sectors like medicine, pharmacy and aromatherapy) and 3) helping them to learn how to protect and take care of local ecosystems. For the realization of the above aims activities were performed inside and outside the classroom. We made herbal teas, organized tea parties, made decorations, collected dried herbs in sachets, took care of flowers, compiled a herbs dictionary and finally collected information about the selected plants and presented it in our own class book. We also visited various interesting venues related to our topic (like the Botanical Garden, the Children's Museum, the Agronomic School and the Centre of Environmental Education in Argyrupoli) and participated in educational programmes. But the most exciting aspect was our travel to Chios where we attended the programme of the Centre of Environmental Education of Omirupoli. The final stage of the project was the presentation of our work to the whole school.

Λέξεις κλειδιά: βότανα, αρωματικά φυτά, σχολικό πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

Το περ/κό θέμα με το οποίο ασχοληθήκαμε τη χρονιά που πέρασε επιλέχθηκε με βάση τα παρακάτω κριτήρια:

 Την ηλικία και τα ενδιαφέροντα των παιδιών.

- ✚ Την επικαιρότητα του και την επίδραση των βοτάνων στην καθημερινή μας ζωή.
- ✚ Την έλλειψη προηγούμενης εμπειρίας των μαθητών στο συγκεκριμένο αντικείμενο.
- ✚ Την δυνατότητα διαθεματικής του προσέγγισης.

Αφού συζητήσαμε στην τάξη με τα παιδιά, συγκεντρώσαμε σ' ένα χαρτόνι τα θέματα με τα οποία ήθελαν ν' ασχοληθούμε κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Απ' όλα τα θέματα επέλεξαν να δουλέψουμε και ν' αναλύσουμε εκτενώς τα «**Βότανα και αρωματικά φυτά**».

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Γνωστικοί:

- ✚ Να έρθουν οι μαθητές σε άμεση επαφή με κάποια πολύ κοινά φυτά που χρησιμοποιούνται καθημερινά στις διατροφικές μας συνήθειες.
- ✚ Να γνωρίσουν τις φαρμακευτικές ιδιότητες γνωστών βοτάνων και τη χρήση τους στην καθημερινή μας ζωή.
- ✚ Να μάθουν για τις μεθόδους που χρησιμοποιούσαν οι παλαιότεροι για να γιατρέψουν κάποιες ασθένειες.
- ✚ Να πειραματιστούν και να κατανοήσουν τη διαδικασία της συντήρησής τους.
- ✚ Να οργανώσουν ένα κηπάριο και να μάθουν να το συντηρούν.

Συναισθηματικοί:

- ✚ Να διαμορφώσουν στάση σεβασμού και σωστής διαχείρισης, όχι μόνο των αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών του τόπου τους, αλλά και των οικοσυστημάτων μέσα στα οποία αυτά εξετάζονται.
- ✚ Να αναπτύξουν τα στοιχεία της ομαδικότητας, της συνεργασίας και της αλληλοβοήθειας.
- ✚ Να αναγνωρίσουν την αισθητική και συναισθηματική αξία της φύσης και του σχολικού κήπου. «Στόχος είναι η κινητοποίηση ενός μηχανισμού διασαφήνισης αξιών και των στάσεων και συμπεριφορών που αυτές στηρίζουν, καθώς και του ρόλου τον οποίο διαδραματίζουν στη διαχείριση του περιβάλλοντος».(Φλογαϊτη Ευγ., *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, 1998, σελ. 190).

Ψυχοκινητικοί:

- ✚ Να αναπτύξουν και να αποκτήσουν δεξιότητες μέσα από τις οποίες αναπτύσσεται η κριτική σκέψη και η δημιουργικότητα των παιδιών.
- ✚ Να ερευνούν, να πειραματίζονται, να καταγράφουν πληροφορίες, να τις επεξεργάζονται, να τις αξιολογούν και να διεξάγουν συμπεράσματα.
- ✚ Να αναπτύξουν τις καλλιτεχνικές τους ικανότητες.

3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν για την υλοποίηση του προγράμματος ήταν οι εξής:

- ✚ Η ομαδοσυνεργατική οργάνωση της διαδικασίας της μάθησης και η βιωματική εμπλοκή των μαθητών σ' αυτήν.
- ✚ Η έρευνα πεδίου, η οποία ενδείκνυται στο να βοηθήσει τους μαθητές και να τους οδηγήσει στο να μάθουν «πώς να μάθουν».
- ✚ Αισθησιοκινητικές δραστηριότητες, όπως χειροτεχνίες, δημιουργία κειμένων ή ποιημάτων, δημοτικοί χοροί και θεατρικά σκετς.
- ✚ Διαθεματική προσέγγιση του αντικείμενου μέσα από τα υπόλοιπα μαθήματα του ωρολόγιου προγράμματος (Γλώσσα, Μαθηματικά, Ιστορία, Γεωγραφία, Φυσικά, Τεχνικά) και άλλα ευρύτερα επιστημονικά πεδία (Λαογραφία, Βιολογία κ.ά.).

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ – ΔΡΑΣΕΙΣ - ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Στην αρχή της χρονιάς χωριστήκαμε σε ομάδες και δώσαμε σ' αυτές σχετικά ονόματα όπως: Ρίγανη, Μανδραγόρας, Τσουκνίδα, Βασιλικός και Κανέλα.

Συζητήσαμε στην τάξη για τα αρωματικά φυτά και με ερωτηματολόγια τα παιδιά πήραν συνεντεύξεις από δικούς τους ανθρώπους για να δούμε τι γνωρίζουν γι' αυτά και να πάρουμε πληροφορίες τις οποίες επεξεργαστήκαμε.

Φτιάξαμε ομαδικά χαρτόνια με το «λεξικό των βοτάνων». Τα παιδιά βρήκαν όσα βότανα μπορούσαν από κάθε ένα γράμμα της αλφαβήτας. Κατόπιν επέλεξε η κάθε ομάδα από το χαρτόνι της τα βότανα με τα οποία ήθελε να ασχοληθεί κατά τη διάρκεια της χρονιάς.

Συγκεντρώσαμε υλικό (βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες, άρθρα και πληροφορίες από το διαδίκτυο) και κάθε ομάδα διάλεξε ότι χρειαζόταν.

Αγοράσαμε αρωματικά φυτά και βότανα και τα βάλαμε σε φακελάκια με τα οποία διακοσμήσαμε την τάξη μας.

Η Γεωπόνος του Δήμου κ. Σοφού επισκέφτηκε την τάξη μας και μας μίλησε για πολλά απ' αυτά. Μάθαμε ότι το φασκόμηλο το τρίβουμε στα ούλα και στα δόντια για ν' ασπρίσουν, τη λουίζα τη βράζουμε και τη βάζουμε για να φύγουν τα κριθαράκια από τα μάτια, το ρόφημα του ευκάλυπτου κάνει καλό στο αναπνευστικό σύστημα και στην αϋπνία, το θυμάρι κάνει καλό στο στομάχι και στον πονοκέφαλο, ενώ η ρίγανη και η δάφνη είναι χαλαρωτικά.

Κατασκευάσαμε χριστουγεννιάτικα διακοσμητικά για το σπίτι και τα δωρίσαμε στους δικούς μας στο τσάι που οργανώσαμε στο σχολείο λίγο πριν τα Χριστούγεννα.

Αργότερα φτιάξαμε μόνοι μας τα δικά μας αφηγήματα στην τάξη και τα απολαύσαμε.

Η πρώτη μας επίσκεψη έγινε στον Βοτανικό Κήπο όπου ξεναγηθήκαμε και γνωρίσαμε τα φυτά του.

Επισκεφτήκαμε τη Βιβλιοθήκη του 6^{ου} Λυκείου και τη Δημοτική Βιβλιοθήκη για να συγκεντρώσουμε πληροφορίες.

Επίσης στο Παιδικό Μουσείο παρακολουθήσαμε το πρόγραμμα «Τα ιάματα του Ασκληπιού» και φτιάξαμε τσάι.

Στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της Αργυρούπολης παρακολουθήσαμε το πρόγραμμα «Φρύγανα και επικονίαση». Μετά τις δραστηριότητες στο κέντρο πήγαμε στον Υμηττό, όπου γνωρίσαμε και συλλέξαμε φυτά.

Τον Απρίλιο επισκεφθήκαμε το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Ξεναγηθήκαμε στους χώρους του και είδαμε από κοντά πολλά φυτά.

Όλο αυτό το διάστημα επεξεργαζόμασταν ομαδικά τα βότανα που είχαμε επιλέξει και φτιάξαμε το δικό μας λεύκωμα.

Το εντυπωσιακότερο όμως για μας ήταν το ταξίδι μας στη Χίο και θέλουμε να μοιραστούμε μαζί σας αυτήν την εμπειρία μας.

Πριν να ξεκινήσουμε παρακολουθήσαμε στο σχολείο το D.V.D. «Το δέντρο που πληγώνουμε» και ζωγραφίσαμε ομαδικά χαρτόνια τα οποία πήραμε μαζί μας.

Το τριήμερο πρόγραμμα που παρακολουθήσαμε από το Κ.Π.Ε. Ομηρούπολης λεγόταν: «Το δέντρο που πληγώνουμε – Πηγή έμπνευσης, πλούτου και πολιτισμού».

Μετά την πρώτη μας γνωριμία με το χώρο του κέντρου και την προβολή στοιχείων για τα μαστιχόδεντρα και την καλλιέργειά τους φτιάξαμε το δικό μας ραβανί με μαστίχα και αργότερα πήγαμε στην Ένωση Μαστιχοπαραγωγών για να γνωρίσουμε τη διαδικασία καθαρίσματος της μαστίχας από τις εργάτριες που δουλεύουν εκεί. Το καθαρίσμα γίνεται με το χέρι. Τα καθαρά κομμάτια συσκευάζονται και πωλούνται στην αγορά σε διάφορα μεγέθη, ενώ τα βρώμικα

κομμάτια χρησιμοποιούνται για την παραγωγή αιθέριου ελαίου. Το απόγευμα κάναμε μια υπέροχη βόλτα με το τρενάκι την οποία απολαύσαμε πραγματικά.

Την επόμενη μέρα ξεναγηθήκαμε στο Λαογραφικό Μουσείο της Καλλιμασιάς και μετά τραβήξαμε για τα μαστιχόδεντρα. Καθαρίσαμε και κεντήσαμε τα δέντρα, μαζέψαμε μαστίχι και αρωματικά φυτά που βρήκαμε τριγύρω.

Η επόμενη στάση μας ήταν στα Μεστά. Γνωρίσαμε το Καστροχώρι με τα εντυπωσιακά σοκάκια που μοιάζουν σαν λαβύρινθο. Το χωριό έχει μόνο μία έξοδο ενώ όλοι οι υπόλοιποι δρόμοι οδηγούν στην πλατεία. Είδαμε τις εκκλησίες του Παλιού και του Νέου Ταξιάρχη και παίξαμε το παιχνίδι του «Κρυμμένου Θησαυρού».

Τέλος σταματήσαμε στο Πυργί, το χωριό με τα ζωγραφισμένα σπίτια. Γεωμετρικά σχέδια παντού. Αφού φτιάξαμε κι εμείς με το πιρούνι και τη βοήθεια του ειδικού το δικό μας ζυστό – έτσι λέγεται η τεχνοτροπία- επιστρέψαμε.

Την Τρίτη μέρα ολοκληρώσαμε το πρόγραμμα στο κέντρο με μία όμορφη βόλτα στους πρόποδες του βουνού μαζεύοντας αρωματικά φυτά. Συμπληρώσαμε φύλλα εργασίας, ζωγραφίσαμε και φτιάξαμε το δικό μας τραγούδι.

Η προσαρμογή μας στο σχολείο μετά από το ταξίδι μας ήταν δύσκολη, αλλά δεν είχαμε τελειώσει. Φτιάξαμε πουγκάκια με αρωματικά φυτά τα οποία δωρίσαμε στους εκπαιδευτικούς του σχολείου αλλά και στους παρευρισκόμενους στο Φεστιβάλ παρουσίασης Προγραμμάτων Π.Ε. της Δ/σης Π.Ε. Γ' Αθήνας. Επίσης παρουσιάσαμε απόσπασμα από την «Πολίτικη Κουζίνα».

Το πρόγραμμά μας ολοκληρώθηκε με την εκδήλωση που έγινε στις 13 Ιούνη 2006 στο σχολείο μας. Παρουσιάσαμε τη δουλειά μας, τραγουδήσαμε τραγούδια με αναφορά στα βότανα και αρωματικά φυτά, παίξαμε πάλι το θεατρικό απόσπασμα και χορέψαμε παραδοσιακούς χορούς.

5. ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση του προγράμματος ολοκληρώθηκε μέσα από τα παρακάτω στάδια:

Την αρχική αξιολόγηση με συζήτηση στην τάξη για να εντοπιστεί το επίπεδο γνώσεων των μαθητών στο συγκεκριμένο θέμα.

Τη διαμορφωτική αξιολόγηση με συζήτηση σε τακτά χρονικά διαστήματα, επιτυγχάνοντας την ανατροφοδότηση των μέχρι τότε αποτελεσμάτων.

Την τελική αξιολόγηση με τη συμπλήρωση ερωτηματολογίου από τους μαθητές αντλώντας πληροφορίες για την τελική προσωπική τους άποψη για την επιτυχία του προγράμματος, δυσκολίες, ελλείψεις που τυχόν υπήρχαν κ.ά.

Τη διερεύνηση της αλλαγής στάσης τους στην καθημερινή τους ζωή σε σχέση με τη χρήση βοτάνων και αρωματικών φυτών μετά το τέλος του προγράμματος.

6. ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ο στόχος της ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας επιτεύχθηκε μέσα από τις παρακάτω δράσεις: 1) Δημοσίευση του προγράμματος στον τοπικό τύπο με σκοπό την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα που έχουν άμεση σχέση με τη βελτίωση της καθημερινής μας ζωής και διατροφής. 2) Διανομή του εντύπου μας σε γονείς και φορείς με σκοπό να διοχετεύσουμε στην τοπική κοινωνία τις γνώσεις που αποκομίσαμε από την επεξεργασία των φυτών που κάναμε στο πρόγραμμά μας. 3) Εκδηλώσεις στο χώρο του σχολείου με σκοπό να παροτρύνουμε τους μαθητές των άλλων τάξεων να ασχοληθούν με το θέμα, αλλά και να ενημερώσουμε τους γονείς για τις θεραπευτικές και ευεργετικές ιδιότητες των φυτών αυτών. 4) Τέλος να κάνουμε γνωστό στους τοπικούς φορείς το θέμα με το οποίο ασχοληθήκαμε

θέτοντας τον προβληματισμό για το ρόλο και τη δράση της τοπικής αυτοδιοίκησης σε θέματα περιβαλλοντικά, (τσάι στην τάξη, παρουσίαση του προγράμματος).

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η δραστηριοποίηση των μαθητών μέσα από τα καινοτόμα προγράμματα είναι εκείνη που δίνει μια διαφορετική πνοή στο σημερινό σχολείο. Δίνει τη δυνατότητα της ενεργοποίησης των μαθητών και της μάθησης μέσα από τη βιωματική διαδικασία. «Ο ρόλος του εκπαιδευτή σε τέτοιου είδους διαδικασίες είναι εξαιρετικά σημαντικός και δύσκολος αλλά ριζικά διαφορετικός από τον παραδοσιακό» (Φλογαίτη Ευγ., *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, 1998 σελ. 225). Η επιτυχία του δικού μας προγράμματος αντικατοπτρίζεται στην ευαισθητοποίηση των μαθητών και στην αλλαγή στάσεων που επιτεύχθηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό. Τα παιδιά έμαθαν να χρησιμοποιούν τα βότανα και τα αρωματικά φυτά στην καθημερινή τους διατροφή (ροφήματα, φαγητό). Να τα καλλιεργούν σε γλάστρες στο σπίτι τους. Να επισκέπτονται και να ψωνίζουν από μαγαζιά με τα συγκεκριμένα είδη.

8. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος συνεργαστήκαμε με τους παρακάτω φορείς:

- ✚ Υπεύθυνη Περ/κής Εκπ/σης Π.Ε. Γ' Αθήνας
- ✚ Κ.Π.Ε. Αργυρούπολης
- ✚ Κ.Π.Ε. Ομηρούπολης
- ✚ Δήμος Αιγάλεω
- ✚ Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης
- ✚ Δ/ντής του σχολείου
- ✚ Γονείς των μαθητών

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. «150 βότανα για 150 χρόνια ζωής», Κανέλος Κατσαμούλης, Εκ. Δρόμων.
2. «Τα βότανα στην κουζίνα», Μαρία κ' Νίκος Ψιλλάκης, Εκ. Καρμανώρ.
3. «Υγεία από το φαρμακείο του Θεού», Μαρία Τρέμπεν, Εκ. Κέδρος.
4. «Σύγχρονη πλήρης φαρμακευτική με τα βότανα», Ιγν. Ζαχαρόπουλος, Εκ. Κέδρος.
5. «Εγκυκλοπαιδεία των βοτάνων», NICO VERMEULEN, Εκ. Ψύχαλον.
6. «Γιατρικά της φύσης για υγεία και μακροζωΐα», Enrique Ganza, Εκ. Κρίτονου.
7. «Ο κήπος με τα βότανα», Jekka Mcvicar; Εκ. Ίριδα.
8. «Αιθέρια έλαια», Colleen κ' Dodt, Εκ. Ψύχαλου.
9. «Αρωματοθεραπεία», 1. «BOTANOΘΕΡΑΠΕΙΑ», Εκ. Δομική, 1998, Andrew Chevallier.
10. «Θάμνοι και δένδρα στην Ελλάδα», Θεόδωρος Αραμπατζής, Οικολογική Κίνηση Δράμας, Τεχνολογικό Εκπ/κό Ίδρυμα Καβάλας, 2001.
11. «Κρόκος – SAFRAN», Αθ. Παπανικολάου, 1997.
12. «100 Βότανα 2000 Θεραπείες» Κ. Μπαζαίος, Εκ. Υγεία, 2003.
13. «BOTANA», Richard Mabey, Michael McIntyre Pamela Michael, Gail Duff, John Stevens, Εκ. Ψύχαλου, 1999.
14. « Μαγικά Βότανα» Margaret Picton, Εκ. Κοχλίας, 2000.
15. «Βότανα και Φρούτα», Μυρσίνη Λαμπράκη, 2001, Τυποκρέτα(εκτυπώσεις).
16. « Τετράδια Αρωματοθεραπείας», Αν. Αναστασοπούλου, Εκ. Τρόπος Ζωής.
17. Shirley Price, Εκ. Ψύχαλου.
18. «Πλήρης οδηγός φαρμακευτικών βοτάνων», Herb Societies, Εκ. Γιαλέλης.
19. «Σύγχρονη πλήρης θεραπευτική με τα BOTANA», Ιγνάτιου Ζαχαρόπουλου, Εκ. Ψύχαλου.
20. «Μύθοι περί Φυτών», Ζωή Σπυροπούλου, 1999, Εκ. Ελληνικά Γράμματα.
21. «Οδηγός Πρακτικής Ιατρικής και Υγείας, Εκ. ΤΕΛΕΘΡΙΟΝ, Αθήνα.
22. «Τα φαρμακευτικά Βότανα και οι χρήσεις τους», Hanw Fluck, μετ. Α. Δημητρίου, εκ. Bibis Press, Θεσσαλονίκη.

23. «Μπαχαρικά και Βότανα στην κουζίνα, Αλ. Γιώτης, LEMOND.
24. www.natmed.gr, www.valentine.gr, www.bahar.gr.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

- 1) Ποια βότανα και αρωματικά φυτά γνωρίζετε;
.....
.....
.....
- 2) Ποια από αυτά υπάρχουν στον τόπο σας;
.....
.....
.....
- 3) Από ποιο μέρος είστε;.....
4) Με ποιο τρόπο τα χρησιμοποιούσατε ή τα χρησιμοποιείτε;.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
- 5) Γνωρίζετε ιστορίες, θρύλους, τραγούδια του τόπου σας που αναφέρονται σ'αυτά;.....
.....
.....
- 6) Γράψτε παροιμίες, συνταγές (φαγητά, ποτά, ροφήματα), ή οτιδήποτε άλλο ξέρετε σχετικά με το θέμα
.....
.....
.....
.....
.....

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΕ ΘΕΜΑ: « ΒΟΤΑΝΑ ΚΑΙ ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ ΦΥΤΑ»

- 1) Ήταν ενδιαφέρον το θέμα που επιλέξατε; ΝΑΙ ΟΧΙ,
Γιατί;.....
.....
- 2) Θα θέλατε να είχατε επιλέξει ένα άλλο θέμα; ΝΑΙ ΟΧΙ,
Ποια είναι η αιτία;.....
.....
- 3) Στους στόχους του προγράμματος ήταν α) η αναγνώριση των βοτάνων, β) η συλλογή και γ) η χρήση τους. Νομίζετε ότι πραγματοποιήθηκαν; ΝΑΙ ΟΧΙ
Ποια δεν έγινε; α, β, γ.

- 4) Αναφέρετε μερικές από τις δραστηριότητες που πραγματοποιήσατε.....
.....
.....
Ποια ήταν η πιο ενδιαφέρουσα;.....
- 5) Θα θέλατε να κάνετε κάποια άλλη δραστηριότητα που δεν έγινε; ΝΑΙ ΟΧΙ
Ποια είναι αυτή;.....
- 6) Ποια από τις επισκέψεις της ομάδας ήταν η πιο ενδιαφέρουσα πάνω το θέμα του προγράμματος και γιατί;.....
.....
- 7) Ποια από τις επισκέψεις δεν είχε κανένα ενδιαφέρον;.....
.....
- 8) Είναι σημαντική η επίσκεψη σε ένα κέντρο περιβαλ/κης εκπαίδευσης; ΝΑΙ ΟΧΙ Ποια δραστηριότητα που κάνατε στο κέντρο ήταν η πιο σημαντική;.....
.....
- 9) Εντοπίσατε ποιες είναι οι αιτίες που εξαφανίζονται τα βότανα; ΝΑΙ ΟΧΙ
Γράψτε ποια δεν θα κάνετε ποτέ;.....
.....
- 10) Μπορείτε να προστατεύσετε τα βότανα; ΝΑΙ ΟΧΙ
Γράψτε ένα τρόπο.....
.....
- 11) Μάθατε ότι τα βότανα είναι πολύ σημαντικά στη ζωή του ανθρώπου. Εσείς θα χρησιμοποιούσατε τα βότανα για να θεραπεύσετε μια αρρώστια; ΝΑΙ ΟΧΙ
- 12) Θα παρασκευάζατε ένα λάδι με βότανα για να το χρησιμοποιήσετε; ΝΑΙ ΟΧΙ
- 13) Θα μαγειρεύατε για να φάτε, μια συνταγή με βότανα ; ΝΑΙ ΟΧΙ
- 14) Θα σκαρφαλώνατε σε ένα βουνό για να μαζέψετε βότανα: ΝΑΙ ΟΧΙ
- 15) Θα χρησιμοποιούσατε βότανα για να κάνετε βαφές; ΝΑΙ ΟΧΙ
Γράψτε που θα χρησιμοποιούσατε μια τέτοια βαφή.....
.....
- 16)Θα χρησιμοποιούσατε ένα βότανο για καλλυντικό: ΝΑΙ ΟΧΙ
- 17) Η συνεργασία με τους συμμαθητές σας ήταν καλή; ΝΑΙ ΟΧΙ
- 19)Γράψτε πέντε πράγματα που θα ξανακάνατε.....
.....
.....
- 20)Γράψτε πέντε πράγματα που δεν θα ξανακάνατε.....
.....
.....
- 18)Θα μπαίνατε άλλη χρονιά σε πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης; ΝΑΙ ΟΧΙ

Υπεύθυνη δασκάλα
Καραμβακάλη Κλεονίκη